

Profesionalni razvoj menadžera

-
- *VAŽNOST I PROBLEMI SELEKCIJE MENADŽERA*
  - *ODREĐENJE MENADŽERSKOG POSLA*
  - *POTREBNE INDIVIDUALNE OSOBINE MENADŽERA*
  - *STRATEGIJSKI PRISTUP IDENTIFIKACIJI I SELEKCIJ MENADŽERA*
  - *METODE SELEKCIJE MENADŽERA*

VAŽNOST I PROBLEMI SELEKCIJE MENADŽERA

- Kvalitetni menadžeri su temeljna pretpostavka za proizvodnju kvalitetnih, tržišno prodornih proizvoda i usluga, kao i za ukupnu uspješnost i razvoj organizacije.
- Najčešće slabosti aktualne prakse u utvrđivanju potencijala, pribavljanju i selekciji za menadžerske pozicije su:
  - *Nejasni i uopšteni zahtjevi posla;*
  - *Neadekvatan opis posla;*
  - *Čvrsto vjerovanje u univerzalne menadžere. Ali su značajne još neke:*
    - *Nedostatak relevantnih podataka o ponašanju;*
    - *Nesagledavanje stvarne tržišne situacije;*
    - *Negativno djelovanje očekivanja i predrasuda;*
    - *Loše vremensko određenje (timing) u pribavljanju;*
    - *Zanemarivanje stručnosti procesa selekcije.*

- Pokazatelji menadžerskih potencijala i faktora uspješnosti menadžera:
  - *Opis i diferencijacija standardnih poslova i funkcija koje menadžeri obavljaju;*
  - *Identifikacija osobina i „grozdova“ individualnih osobina koje iziskuju bavljenje menadžmentom;*
  - *Sagledavanje značaja socijalnog okruženja (situacije) u kome pojedinac radi;*
  - *Standardne tehnike i postupci za „mjerjenje“ vještina, sposobnosti, crta ličnosti, motivacije i drugih individualnih osobina menadžera.*

ODREĐENJE MENADŽERSKOG POSLA

1. *Strukturalni, funkcijski* pristup objašnjava menadžerski posao kroz zadatke i funkcije koje imaju svi menadžeri, odnosno opšte dužnosti koje menadžeri trebaju obaviti. To je tradicionalni, racionalni, procesni pristup, čiji je tvorac Henry Fayol, otac modernog menadžmenta.
2. *Bihevioralni* pristup, u kojem dominira koncept *menadžerskih uloga*, odnosno oblika ponašanja koji se očekuju od menadžera u funkciji uspješnog obavljanja posla i postizanja organizacijskih ciljeva. Inicijator je H. Mintzberg.

Ova dva koncepta su kompatibilni i tek zajedno objašnjavaju menadžerski posao.

- *Određenje menadžerskog posla kroz funkcije*

Temeljne funkcije su: 1) *planiranje*, 2) *organizovanje*, 3) *upravljanje ljudskim potencijalima (staffing)*, 4) *vođenje i motivisanje*, 5) *kontrolisanje*. U okviru svih tih funkcija integrisani su procesi *odlučivanja, koordiniranja, komuniciranja i uticanja*.

Određenje menadžerskog posla putem uloga

Obilježja menadžerskog posla

- *Od menadžera se očekuju aktivnosti i rezultati koji znatno nadilaze njihove individualne mogućnosti.*
- *Odgovaraju ne samo za svoj individualni rad nego i za rad drugih.*
- *Moraju stalno uvoditi promjene a istovremeno osiguravati stabilno funkcionisanje sistema – moraju uravnoteživati odnos između stabilnosti i promjene.*

- Moraju biti sposobni istovremeno misliti *analitički i konceptualno* – rješavati pojedinačne aktualne probleme i sagledavati cjelinu i dugoročnu perspektivu,
- Često moraju *smanjivati preduzeće*, snižavati troškove, povećavati proizvodnju i *širiti poslovanje itd.*
- Moraju *ostvarivati konfliktne i često međusobno suprotstavljene ciljeve.*
- *Redovno stanje* za menadžere je *neizvjesnost.*

Obilježja menadžerskog posla:

- Menadžerske aktivnosti obilježava *raznolikost, fragmentarnost i diskontinuitet, velika kratkoća i sažetost.*
- *Mnoštvo različitih aktivnosti* toku jednog dana.

Prosječno vrijeme provedeno na nekoj aktivnosti je 19 minuta.

Dugotrajan rad – u skladu sa penjanjem na menadžerskoj ljestvici.

Posao menadžera je *prvenstveno verbalan* (telefonom ili neposrednim kontaktom) – prenos informacija, konsultacije i sl.

Brojne regularne dužnosti, među kojima su i one ceremonijalne prirode., pregovaranja, prenosa i razmjene informacija.

Uloge menadžera možemo odrediti kao *niz eksplicitnih i implicitnih očekivanja od ponašanja pojedinaca na menadžerskom pozicijama.*

To je „*organizacijski niz ponašanja određenih pozicijom*“.

- *Integrativni konceptualni model menadžerskih uloga*

Uloge menadžera:

- 1) *Uloga vođe* (preuzimanje inicijative, postavljanje ciljeva, uspješno delegiranje);
- 2) *Uloga proizvođača* (lična produktivnost i motivacija, motivisanje drugih, upravljanje vremenom i stresom);
- 3) *Uloga koordinatora* (planiranje, organizovanje i oblikovanje, kontrolisanje);
- 4) *Uloga monitora* (smanjenje zagušenja informacija, kritička analiza informacija, prezentovanje informacija);
- 5) *Uloga mentora* (razumijevanje sebe i drugih, interpersonalne komunikacije, razvoj saradnika);
- 6) *Uloga promicitelja* (izgradnja tima, participativno odlučivanje, upravljanje konfliktima);
- 7) *Uloga inovatora* (življenje s promjenom, kreativno mišljenje, upravljanje promjenama)
- 8) *Uloga posrednika* (izgradnja i održanje temelja moći, osiguranja

- Sadržaj i problemi menadžerskog posla
- Aktivnosti: 1) *simboličke*, 2) *razvoj i obrazovanje zaposlenih*, 3) *praćenje i pribavljanje informacija (monitoring)*, 4) *distribucija informacija*, 5) *preduzetnik*, 6) *alokacija resursa*, 7) *brzo reagovanje na probleme*, 8) *uvjeravanje*, 9) *struktuiranje i oblikovanje*, 10) *rutinska administracija*, 11) *stvaranje mreže odnosa*, 12) *prekidi i smetnje*.
- 1. Zadaci menadžera i ponašanja koja se očekuju da bi se uspješno obavio posao mnogobrojni su, iznimno raznoliki i nepovezani, i idu od rutinskih i administrativnih do vrlo zahtjevnih i kreativnih.
- 2. Koncept univerzalnog menadžera, koji jednako uspješno obavlja sve uloge i rješava različite probleme u različitim situacijama.
- 3. Sposobnost i uspješnost menadžera je razvijanje i uravnoteženje svih uloga, odnosno oblika ponašanja

POTREBNE INDIVIDUALNE OSOBINE MENADŽERA

Utvrdjuju se:

- Na temelju *opštih znanstvenih saznanja*, modela i drugog o menadžmentu, analize slučajeva i slično.
- Upoređivanjem osobina uspješnih i neuspješnih menadžera, utvrđivanje njihovih razlika, odnosno *differentia specifica – metoda poznatih grupa*
- *Metodom procjene* od strane stručnjaka.

Postoji prilagodljivost situacije menadžeru i menadžera situaciji.
Uspjeh menadžera je situacijski uslovljen.

Neodredivi faktor X.

Potrebna svojstva menadžera:

- 1) *Sposobnosti i vještine*
- 2) *Osobine (crte) ličnosti*
- 3) *Motivacija za menadžment*

- *Menadžerske vještine*

Pretvaranje sposobnosti i znanja u određene oblike ponašanja i akciju

Tehničke, interpersonalne, strategijske, ili konceptualne, dijagnostičke i analitičke, komunikacijske i političke vještine.

Samo je jedan dio ovih vještina rezultat procesa obrazovanja i treninga (tehničke, stručne), dok se neke od drugih vještina mogu izoštriti i dalje razviti putem prakse.

Veliki dio navedenih vještina temelji se na specifičnim individualnim osobinama (sposobnostima i karakteristikama ličnosti) koje su već formirane u doba kad neko postaje menadžer, i rezultat su njihove unutrašnje interakcije, kao i interakcije s objektivnim okolnostima situacije i razvoja menadžera.

Individualne sposobnosti su temelj na kojemu se razvijaju menadžerske vještine, oblikuju i koriste stečena znanja i iskustva. *Inteligencija, imaginacija, intelektualna fluentnost i fleksibilnost, divergentno mišljenje, sposobnost logičkog mišljenja, kreativnost, socijalna inteligencija, analitičke sposobnosti, verbalno razumijevanje i fluentnost, perceptivne i druge intelektualne sposobnosti (numeričke...)*¹²

- *Osobine ličnosti menadžera*

Crte ličnosti su relativno trajne osobine ljudi koje objašnjavaju ponašanje i omogućavaju njegovo predviđanje.

Najzahtjevnija zanimanja imaju svoju vlastitu vrstu „pravog materijala“ – osobine ličnosti koje uz vještine pridonose uspjehu.

Negativno djelovanje nekih osobina ličnosti menadžera

Problematični menadžeri mogu razoriti svaku organizaciju

- *Agresivan i egocentričan menadžer*
- *Depresivan i bez entuzijazma*
- *Autoritaran menadžer s jakom potrebom za moći, dominacijom i kontrolom drugih*
- *Menadžer bez samopouzdanja i sigurnosti*
- *Konformnost*
- *Nesiguran i nekompetentan menadžer*

- *Individualne osobine uspješnih menadžera*
  - Sposobnost da se radi s mnoštvom različitih ljudi
  - Potreba da se postiže rezultat i uspjeh
  - Rano dobivena ukupna odgovornost za važne zadatke
  - Rano iskustvo vođstva
  - Širina iskustva u mnogim funkcijama prije dobi od 35 godina

Istraživanje na 45 vrhovnih menadžera uspješnih britanskih kompanija ističe osobine:

- *postignuće i ambicija, sposobnost da se uči iz nedaća, visoka posvećenost poslu i radna energija, velike analitičke vještine rješavanja problema, izrazito umijeće rada s ljudima, visoka inventivnost.*

Osobine menadžera: visok stepen inteligencije, visok stepen socijalnog vođstva i socijalne stabilnosti, visok stepen samopouzdanja, objektivnost u percipiranju sebe i drugih, visok stepen tolerancije za druge, veliki interes za priznanje i

- *Individualne osobine u identifikaciji i selekciji menadžera*

Tipična lista menadžerskih kvaliteta koja se primjenjuje u selekciji je: *energičan, ambiciozan, inteligentan, kreativan, poslovno orijentisan, samopouzdan, komunikativan, analitičan, odlučan, uvjerljiv, prodoran.* Ovo je kombinacija intelektualnih sposobnosti i crta ličnosti. Važna svojstva su i: *sposobnost saradnje i timskog rada, inicijativnost, tolerancija na neizvjesnost i fleksibilnost.*

Najčešće primjenjivani faktori u utvrđivanju menadžerskih potencijala: 1) verbalne komunikacijske sposobnosti, 2) sposobnosti pisane komunikacije, 3) vođstvo, 4) socijalna osjetljivost, 5) planiranje i organizovanje, 6) analitičke sposobnosti, 7) tolerancija na stres, 8) kreativnost, 9) odlučnost, 10) fleksibilnost / prilagodljivost, 11) donošenje odluka.

- MENADŽERSKA MOTIVACIJA

Potreba da se stalno ide naprijed

1. *Motiv postignuća, tj. specifična individualna tendencija i želja za postizanjem dobrih rezultata i uspjeha – temeljna pretpostavka uspješnosti menadžera*
2. *Potreba za moći*

Tipovi menadžerske motivacije:

1. *Afilijativni menadžeri*
2. *Menadžeri motivisani ličnom moći*
3. *Institucionalni menadžeri*

Važni su: 1) pozitivni stavovi prema autoritetu i ljudima na pozicijama autoriteta, 2) potreba za takmičenjem, 3) potreba za dokazivanjem i potvrđivanjem, 4) potreba za pokazivanjem moći, 5) potreba za istaknutom pozicijom i ponašanjem, 6) potreba za odgovornošću i osjećaj odgovornosti.

STRATEGIJSKI PRISTUP IDENTIFIKACIJI I SELEKCIJI MENADŽERA

- *Kontingencijski faktori selekcije menadžera:*
  - 1) *Nivo menadžmenta*
  - 2) *Organizacijska struktura i sastav menadžmenta*
  - 3) *Menadžerske uloge*
  - 4) *Faze organizacijskog razvoja*
  - 5) *Strategija, zahtjevi i posao menadžera: a) započinjanje biznisa, b) zaokret, c) izvlačenje profita/racionalizacija postojećeg biznisa, d) dinamičan rast u postojećem biznisu, e) prestrojavanje napora i resursa u sadašnjem biznisu, f) likvidacija / povlačenje iz postojećeg biznisa, g) nove akvizicije.*

METODE SELEKCIJE MENADŽERA

- STANDARDNE METODE:

- 1) *profesionalna i radna biografija*
- 2) *Testovi intelektualnih sposobnosti*
- 3) *Upitnici ličnosti*
- 4) *Intervju*
- 5) *Procjena kolega i nadređenih*

SPECIFIČNE METODE:

Situacijski testovi – selekcija pomoću simulacije:

individualni (test menadžerske „košare“, individualna prezentacija, rješavanje problema)

i grupni (grupne rasprave bez vođe, menadžerske igre)

- *Centri procjene individualnih potencijala*
  - *Kompleksna tehnika i intenzivni proces upotrebe različitih aktivnosti i metoda (testova, upitnika, simulacija, intervju i dr.) u uslovima u kojima kandidati i ocjenjivači mogu raditi bez ometanja dva ili tri dana, pri čemu mjesto nije uopšte važno.*
  - *„Assessment centar označava grupno usmjerenu seriju aktivnosti koje pružaju temelj za ocjenu ili predviđanje ponašanja za koje se vjeruje ili zna da je relevantno za obavljanje posla u organizacijskim uslovima“. U njima se primjenjuju sve glavne metode selekcije (testovi, intervjui, simulacije i dr.). To je logički nastavak baterije testova multiplih sposobnosti.*
  - *Uobičajene dimenzije procjene u centrima procjene menadžerskih potencijala: usmene komunikacije, vještine prezentacije, pisane komunikacije, motivacija za posao, inicijativa, vođstvo, planiranje i organizovanje, analiza, procjena, menadžerska kontrola.*

- Osobine koje se upotrebljavaju u procjeni menadžerskih potencijala u AT&T-u:
  - 1) *Osobine ličnosti*: energija, tolerancija na stres, tolerancija na neizvjesnost, unutrašnji radni standardi, samoobjektivnost, prodornost, samouvjerenost, odlučnost i dr.
  - 2) *Interpersonalne vještine*: svijest o socijalnoj okolini, fleksibilnost ponašanja, vođstvene vještine, povjerenje u druge, saradnja i sl.
  - 3) *Administrativne vještine*: organiziranje, planiranje, odlučivanje, kontrola i dr.
  - 4) *Komunikacijske sposobnosti*: usmene i pisane komunikacije.

A scenic photograph of a sunset over a large body of water. The sun is a bright yellow-orange orb positioned just above a dark silhouette of a forested shoreline. The sky is a gradient of warm colors, from deep orange near the horizon to a lighter, hazy yellow at the top. The water in the foreground is dark blue-grey, with a shimmering path of light reflecting the sun's position. In the background, several mountain peaks are visible, their forms softened by the distance and the atmospheric haze of the sunset.

Hvala na pažnji!!!